

ימי ילדותה של שרה היו הכנה לעבודת ד'

מכח שמירת שבת מותר להתרפא מהשמש

ואברהם זקן בא צימים וה' צרך את אברהם בכל (כ"ד א') במסכת צ"צ (דף ט"ז:). ר' שמעון בן יוחי אומר, אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא, ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקב"ה בגלגל חמה, ויל"ד למה דרש זה רש"י דוקא כאן בקרא וה' צרך את אברהם בכל.

ואולי יתבאר דפרשת וישלח (ל"ב ל"ג) כתיב ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנאל והוא ללע על ירכו, וכתיב רש"י ויזרח לו לזרכו לרפאות את ללעמו כמו"ד (מלאכי ג') שמש נדקה ומרפא בכנפיה, והקשה רביה"ק דדברי יואל (עמוד ק"א) הלא השמש משועבד לעשו שמונה לחמה ואיך נתרפא יעקב מהשמש, וביאר שצ"י שזמרים השבת מקיימין בזה העולם, ושזב נעשה החמה משועבד לישראל ולכן נתרפא יעקב מהשמש ע"כ.

ובספר זכור ושומר כתב זכ"ל רומז לשבת, דכל ברכאין דלעילא ותתא צימא שביעא תליין, ובמסכת צ"צ (דף ט"ז:). ת"ר שלשה הטעימן הקב"ה צוה"ו מעין עוה"ו אברהם יחזק ויעקב, אברהם דכתיב ביה בכל, ושבת הוא מעין עוה"ו.

ובכך יוצן דרשת חז"ל דוקא כאן בקרא וה' צרך את אברהם בכל, שאבן טובה היתה תלויה בצוארו של א"א שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא, ובשעה שנפטר א"א מן העולם תלאה הקב"ה בגלגל חמה, דרביה"ק כתב שמותר לנו להתרפאות מהשמש אף שהיא משועבד לעשו, לפי שאנו מקיימים העולם בשמירת שבת, ובכל קאי על שבת לומר ששמר אברהם אבינו השבת, וא"כ קיום השמש תלוי בצנ"י, ולכן אחר פטירת א"א תלאה בגלגל החמה, דשפיר ראוי להתרפא מהשמש אף שהוא משועבד לעשו.

בזכות מעשר זכה אברהם אבינו לבן

במדבר תחומא (פרק ד') אמרו וה' צרך את אברהם בכל, בזכות מה, בזכות שהפריש מעשר מכל שנאמר (לך לך י"ד) ויתן לו מעשר מכל לך נאמר וה' צרך את אברהם, ורש"י כתב בכל עולה בגימטריא בן א"כ בזכות מעשר זכה לך.

והענין יוצן שזכות מעשר זכה לך, דבמדבר רבה (משפטים ל"א ח') עה"פ (כ"ב כ"ח) מלאכתך דמעך לא תאחר אמרו, ואם הפרשתם כתיקון, בניס זכרים אני נותן לך שנאמר זכור בניך תמן לי, ושפיר אמרו וה' צרך את אברהם בכל צבן, ובאיזה

במדבר רבה (פנ"ח ג') אמרו רבי עקיבא היה יושב דורש והצבור מתנמנם, בקש לעוררן אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה, אלא תבא אסתר שהיתה בת צתה של שרה שחיתה ק' וכ' ו' ותמלוך על ק' וכ' ו' מדינות וי"צ.

ויל"פ דבקדושת יואל (פנינים אות א') הקשה על דברי רש"י שני חיי שרה כולן שוין לטובה, הלא בסדר היום אחת שבשלב שנים הראשונים מלידת האדם לא יעסוק בחפצי שמים כלל, א"כ האיך העיד הכתוב על שרה כולן שוין לטובה, ותירץ שימי ילדותה היו הכנה לעבודת ה' א"כ כל ימי חייה, ושפיר היו כולן שוין לטובה עכ"ד.

ובסוף מכות כשראה ר' עקיבא שועל יואל מצית קדשי קדשים, ור"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע היו זוכים ור"ע מנחם, אמר, באוריה כתיב (מיכה ג' י"ב) לכן בגללכם ליון שדה תחרש, בזכריה כתיב (ח' ד') עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת, בלשון הזה אמרו לו עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו, וכתיב בספר אור פני יהושע מגאלאנטע (ויאל) כוונת ר"ע שנבואתו של אוריה היתה הכנה לנבואתו של זכריה שעוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, ובישמח משה (תלויה) כתב ששני צחי מקדשות שחרצו היו הכנה למקדש השלישי.

ולפי"ד י"ל שר"ע היה יושב דורש מה שהיה מנחם כשראה שועל יואל מקה"ק, דחורבן שני צחי מקדשות היו הכנה למקדש השלישי, אבל הציבור התנמנמו דמאן יימר לן שהכנה מילתא הוא, זיקש לעוררם שאכן הכנה מילתא הוא ואמר להם, מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה, אלא תבא אסתר שהיתה בת צתה של שרה שחיתה ק' וכ' ו' ותמלוך על ק' וכ' ו' מדינות, וזוודאי הכוונה שחיתה ק"כ שנים כולן שוין לטובה, וקשה הלא בשלב שנים הראשונים מלידת האדם לא יעסוק בחפצי שמים כלל, ואיך נחשב ק"כ שני חייה כולן שוין לטובה, וי"ל שאותן ג' שנים הראשונים משגולדה אף שלא עסקה עדיין בחפצי שמים, היו הכנה לכל ימי חייה ושפיר היו שנות שרה כולן שוין לטובה.

ובכך היה ר"ע מעוררם שמה שהיה מנחם כשראה שועל יואל מצית קה"ק, הוא מטעם חורבן שני צחי מקדשות היו הכנה לבנין בית השלישי, והראיה משרה שג' שנים משגולדה ג"כ הם בחשבון שני חייה מחמת הכנה.

שרצקה עולה כמנין כ"ה אותיות בשמ"ע ישראל"ל הוי"ה אלהינו הוי"ה אח"ד, דבנשואי איש ואשה לא יאמרו שיש שתי רשויות רק ה' אלהינו ה' אחד.

זכות זכה לבן, וגמר אומר זכות שהפריש מעשר, ושכר מעשר הוא שזוכה לבנים זכרים.

אליעזר בדק את רבקה אם היא בעלת ירא שמים

בזכות רבקה יצאו ממצרים אחר רד"ו שנים

בפרשת חיי שרה נמסר ק"ה פסוקים, ובהעברת שנים מקרא הם רד"ו פסוקים כנגד רד"ו שנים שהיו אבותינו במצרים, וי"ל דבילקוט ראובני (אות פ"ט) איתא ויאמרו אליה התלכי עם האיש הזה ותאמר אלך, בזכות שאמרו לרבקה התלכי ותאמר אלך וכו' ישראל ללאת ממצרים ע"כ, והנה בני יצאו ברד"ו שנים, ולכן נמסר רד"ו פסוקים בפרשה זו, שבזכות שרצקה אמרה אלך עם האיש הזה יצאו ממצרים ברד"ו.

והנער טובת מראה מאלד (כ"ד ט"ו) וכתב צספר בני שלשים טוב"ת מרא"ה מא"ד עולה שבת, ע"ד שאמרו חז"ל צמד"ר צראשית (פי"א ב') ויצרך אלהים את יום השביעי, צרכו צאור פניו של אלד.

רי"ל עוד בזה דאלעזר רצה לבדוק את רבקה אם היא בעלת יראת שמים, ותמצא צפסוק (כ"ד י"ד) והיה הנער אשר אמר אליה הטי נא כדך, ס"ת ואמר אליה הטי נא ס"ת יראה.

ועצם המדרש שבזכות רבקה שאמרה אלך יצאו ממצרים יש לבאר, דבספרי דרוש נאמרו הרבה טעמים על שיצאו ממצרים ברד"ו, וחד מנהון דכיון שהקצ"ה כביכול אמר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה נתקיים ת' שנה צדיצור, ע"ד שביאר האלשיך הקדוש בפרשת כי תשא (ל"ב י"ד) צמעשה העגל לבאר הקרא וינחם ד' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו, שהקצ"ה שיכך כעסו ע"י שדיבר קשות על ישראל וזוה נחה דעתו כביכול, ושוב ל"ה צריך להענישם בפועל, וז"ש וינחם ד' על הרעה, ובמה, אשר דיבר לעשות לעמו שדיבר עליהם קשות.

ובבאר משה (צראשית) ביאר מ"ש צעה"ט צראשית אותיות יר"א שצ"ת, דמהות השבת הוא יראת ד' כמו"ש צמסכת תענית (דף ה.) עה"פ (מלאכי ג' כ') וזרחה לבס יראי שמי וכ' רש"י שומרי שבת, וז"ש צמסכת שבת (דף ל"א.) עה"פ צישעיה (ל"ג ו') והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמה ודעת שהוא כנגד ששה סדרים של משניות, ואפי"ה יראת ד' הוא אורו אי איכא יראה אין ואי לאו לאו, כי ו' סדרים הוא כנגד ששת ימי המעשה ויראת ד' הוא כנגד שבת עכ"ד.

ויש להביא ראיה כמה גדול כח הדיצור, דרבינו צח"י כתב עה"פ (כ"ד ו') פן תשיב את בני שמה, כי לא היה אצרהם חפץ שינא יחזק מן הארץ הקדושה לחונה לארץ, לפי שהיה עולה תמימה ואין קודש נעשה חול, אבל זה צ"ב וכי היה יחזק אצינו עולה תמימה הלא הקריצו איל צמקומו, וי"ל כמו"ש רש"י (וירא כ"ב י"ג) עה"פ ויעלהו לעולה תחת בנו, על כל עבודה שעשה ממנו היה מתפלל, ואומר יה"ר שתהא זו כאלו בני שחוט כאלו דמו זרוק כאלו בני מופשט כאלו הוא נקטר ונעשה דשן ע"כ, ומכח דיצורו של א"א נעשה יחזק עולה תמימה.

ולכן תיבות טוב"ת מרא"ה מא"ד עולה שבת, דכח השבת יהיה לה יראת שמים.

רבק"ה עולה שמע ישראל הוי"ה אלהינו הוי"ה אחד

ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו את היי לאלפי רבצה וירש זרעך את שער שנאיו (כ"ד ס') וכתב צבעל הטורים את היי, הי"י צגימטריא כ"ה כלומר תזכי למה שנאמר כה יהיה זרעך.

וד"ש חז"ל בזכות שאמרו לרבקה התלכי ותאמר אלך, כי יחזק אסור ללאת לחו"ל, אף שבפועל ל"ה עולה, דא"א צדיצורו של שיהא כאלו בני שחוט נחשב כעולה, כמו"כ דיצורו של הקצ"ה ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה נחשב כאלו היו ת' שנה, ושפיר יצאו ברד"ו שנים בזכות רבקה שאמרה אלך אל יחזק כי הוא עולה תמימה צעבור דיצורו של א"א.

ויש לבאר מספר כ"ה צאופן אחר, דצפרשת צראשית (צ' י"ח) כתב רש"י עה"פ ויאמר ד"א לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, שלא יאמרו שתי רשויות הן הקצ"ה יחיד צעליונים ואין לו זוג, וזה יחיד צתחתונים וא"ל זוג, ובנשואי איש ואשה לא יאמרו שיש שתי רשויות דצעליונים אין לו זוג וצתחתונים יש לו זוג ע"כ.

והנה רבק"ה צמילוואו כזה רי"ש צי"ת קו"ף ה"ה צגימטריא שמ"ע ישראל"ל הוי"ה אלהינו הוי"ה אח"ד, ובהם כ"ה אותיות, ולזה אמרו אבותינו את - רבקה - הי"י לאלפי רבצה